

Serdyuk I.A. Classification of legal acts: analysis of existing and modern approaches.

Existing in modern legal science approaches concerning classification of legal acts are considered. Grounds for type differentiation of free will of capable subjects to law are refined on the basis of their analysis.

A range of new approaches concerning division of the category “legal act” is substantiated basing on the following criteria:

- by the subjects of free will:
 - 1) legal acts of physical person
 - 2) legal acts of legal entities
 - 3) legal acts of social societies;
- by legal consequences:
 - 1) legal acts giving rise to rights and obligations of subjects to law;
 - 2) legal acts changing rights and obligations of subjects to law;
 - 3) legal acts abolishing rights and obligations of subjects to law.
- by the sphere of their efficiency:
 - 1) legal acts having high level of efficiency;
 - 2) legal acts having low level of efficiency.
- by attitudes towards them on the part of civil society:
 - 1) legitimate legal acts;
 - 2) illegitimate legal acts.

Keywords: *legal act, normative and legal act, act of application of norms of law, act of interpretation of norms of law, act of direct realization of norms of law, act of direct realization of norms of law, legitimate legal act, illegitimate legal act.*

Надійшла до редакції 15.06.2016

Талдикін О.В.

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 351.74

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ АПАРАТ
НА ЗЕМЛЯХ УКРАЇНИ В КІНЦІ ХVІІІ СТОЛІТТЯ**

Розглянуто адміністративно-поліцейський апарат Російської Імперії на землях України. Доведено тенденцію до посилення і зміцнення державного апарату в кінці ХVІІІ століття. Розкрито централізацію управління місцевими органами в контексті запровадження суворого поліцейського режиму. Окреслено поліцейські функції військових губернаторів. Подано структуру первинних органів поліції на селі. Зосереджено увагу на цензурних управліннях, як уперше створених спеціальних органах, що відповідали за поліцію друку на землях України.

Ключові слова: *адміністрація, губернії, волості, намісництва, поліція, поліцейстер, староста, цензура.*

Постановка проблеми. На довгому шляху до незалежності України різні етапи еволюції української державності мали як періоди активного утворення і формування основних державних інститутів, так і періоди їх знищення, коли самостійність українських земель в їх політичному, економічному та правовому становищі поступово втрачалися під впливом і тиском сусідніх держав, перш за все північного сусіда – Російської імперії.

Однією з недостатньо вивчених проблем історії держави і права України є питання, пов'язані зі розвитком на її території в кінці XVIII століття адміністративно-поліцейського апарату Російської імперії. У цей час відбувається остаточна руйнація самостійних, характерних для державних утворень України інститутів влади та затвердження російських органів управління на місцях, що мали у своїй компетенції поліцейські функції. Не можна не звернути увагу на суперечливі наслідки існування й діяльності цих адміністративно-поліцейських органів, сама наявність яких представляє безпосередній інтерес у контексті дослідження історії правоохоронних органів України в цілому.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Джерельну базу дослідження склали матеріали фондів трьох архівів України: Центрального державного історичного архіву України, Державного архіву Дніпропетровської області та Державного архіву Харківської області. Правова основа статті ґрунтується на законодавчих актах, зібраних у Зібранні 1-му Повного зібрання законів Російської імперії. Сформульовані узагальнення спиралися на наукові досягнення вітчизняних і зарубіжних авторів. Особливе значення мали праці, на які посилається автор, зокрема: Беннігсена Л.Л., Берлинського М.Ф., Віцина О.І., Дерюжинського В.Ф., Піджаренка О., Сорокіна Ю.О., Хавського П., Энгельгарда М.О., Ярмиша О.Н.

Метою даної статті є спроба на основі аналізу джерельно-правової бази та бібліографії визначити особливості адміністративно-поліцейського апарату на землях України в кінці XVIII століття. Зокрема, розкрити їх структуру та надати розгорнуту класифікацію органів і посад, які реалізовували поліцейські функції в означений період.

Виклад основного матеріалу. В кінці XVIII століття, із вступом на російський престол імператора Павла I, на українських землях відбулися зміни в адміністративно-територіальному устрої та системі місцевих органів управління. Характер цих змін мав радше реакцію монарха на політику своєї матері – Єкатерини II – щодо внутрішнього устрою, при якій скасування усіх нововведень у державному управлінні взагалі і в управлінні українськими землями зокрема було основним напрямком його діяльності в перші роки правління.

Вирішальним законодавчим актом реформи місцевого управління в Україні можна вважати указ від 30 листопада 1796 року *"О восстановлении в Малороссии правления и судопроизводства сообразно тамошним правам и прежним обрядам"*. В результаті цього законодавчого акта вже в 1797 році відновив свою діяльність на частині Лівобережної України Генеральний суд, земські і підкоморний суди. В ході реорганізації, згідно з указом *"О новом*

разделении державы на губернии" від 12 грудня 1796 року, було внесено зміни в адміністративно-територіальний устрій, які припускали ліквідацію усіх намісництв і створення губерній [1]. Так з'являються: Малоросійська губернія, з включенням до її складу Чернігівського, Новгород-Сіверського, частин Київського і Катеринославського намісництв; Новоросійська губернія, що складається із земель Катеринославського, Вознесенського намісництв і Таврійської області; Слобідсько-Українська губернія, з територією в межах 1765 року; а також Київська, Подільська і Волинська губернії.

І якщо згідно з губернською реформою 1775 року суттєво зросла роль намісників і намісницьких правлінь, "считавшихся наравне с Коллегиями", то в період правління Павла I, органи місцевого управління втратили колишню самостійність, керівництво їх діяльністю стало ще більш централізованим. Істотні зміни в кінці XVIII століття відбулися і в поліцейських органах губерній. Взагалі, характеризуючи усталений порядок управління, багато дослідників і сучасники визначають його як поліцейський: "Режим, установившийся в России в царствование Павла I, характеризуется как "военно-полицейская диктатура" [2, с. 68]; "...Находилось немало личностей, достаточно гнусных и корыстных, чтобы исполнять втайне роль шпионов в городах, где они втирались в общество, подслушивали что говорится, и часто одного доноса этих людей было достаточным, чтобы сделать несчастным множество лиц и целые семейства [3, с. 30]".

Які ж реальні зміни відбулися в органах, що мали у своїй компетенції поліцейські функції, в період правління монарха, якого начальник таємної поліції при Олександрі I, генерал Я.І. Санглен характеризував як особистість суперечливу "...с сердцем добрым, чувствительным, душой возвышенною, умом просветленным, пламенною любовью к справедливости, духом рыцаря времен прошедших, он был предметом ужаса для подданных своих" [2, с. 47].

У процесі реформування поліцейських органів губерній основними напрямками в цьому плані можна вважати:

- реорганізацію міської поліції;
- подальше вдосконалення земської поліції;
- організацію поліції цензури.

У цей період так само було доповнено указами і загальне керівництво поліцейськими справами з боку військового та цивільного губернаторів, а також губернського правління. З метою контролю за збором податків, набором рекрутів, а також спостереження за діяльністю різних губернських і повітових органів, у тому числі й поліцейських, губернаторам, згідно з указом від 17 вересня 1799 року, доручалося об'їжджати губернію не менше двох разів на рік. Указом від 14 травня 1800 було визначено порядок відносин Сенату з цивільними губернаторами, а ним з губернаторами військовими. У жовтні того ж року вийшов ще один указ, який зобов'язував цивільних губернаторів розглядати кримінальні справи за відсутності губернаторів військових. Указом від 8 січня 1800 року було визначено провадження справ про втікачів військових дезертирів поліцейським порядком, при якому рішення у справах

виносили губернські правління. Ціла серія указів визначала діяльність поліції міст губерній. Вони підтверджували підпорядкування поліції військовим губернаторам (призначені замість намісників) або військовим комендантам [4; 5; 6]. За їх відсутності керівництво поліцією покладалося на батальйонних командирів, і лише тільки за відсутності останніх: на городничих [7]. Управи благочинія, як колегіальні органи поліцейського управління в містах, були ліквідовані в 1796 р, а в губернські міста були призначені поліцмейстери з помічниками для *"исправления полицейских дел"* [8; 9; 10]. В усіх інших містах губерній виконання поліцейських функцій покладалося на городничих, спільно з магістратами і ратушами [11]. Одним з останніх указів, який стосується організації структури органів міської поліції, був указ Павла I від 25 липня 1799 року *"Об устройстве полиции и определении чиновников в оную"* [12]. Цей законодавчий акт був покликаний усунути негативні наслідки попереднього, від 14 травня 1799 року, в результаті якого в губерніях і повітових містах на посади поліцейських чиновників призначалися купці і міщани, які, виходячи з повідомлень комендантів, *"не имея ни навыка, ни нужных сведений, не могут отправлять их с надлежащею исправностью..."*. Указ від 25 липня 1799 року наказував змінити порядок комплектування поліцейських посад, віддаючи перевагу: *"на места сии определит из оставшихся за упразднением мест и других в казенной службе бывших способных и расторопных чиновников по избранию Губернаторов и Комендантов, с положением надлежащего им из городских доходов жалованья..."* [13, с. 135].

Взагалі за правління Павла I посилюються вимоги, що пред'являються до поліцейських чиновників. Ще до виходу указу від 25 липня 1799 року до канцелярії Київського губернатора були представлені документи з м. Кременчука, в яких цивільний губернатор повідомляв про звільнення пристава кримінальних і цивільних справ Малахненка і приватного пристава Гогунцова за невиконання своїх службових обов'язків [14]. Діяльність адміністративно-поліцейських чиновників у цей період піддавалася більш ретельному контролю. Донosi і скарги на них прогресували. У тому ж році колезький асесор з м. Глухова подав скаргу Малоросійському військовому губернатору, повідомляючи про неправомірні утиски з боку городничого [15].

Призначення на посади здійснювалося відповідно до затвердженого попереднім указом штату. Так, на підставі нових штатів міської поліції місто Київ було розділено на три частини і складалося з 18-ти кварталів, до яких було зараховано і передмістя: *Зверинец, Плоское, Курениевка, Преорка и Сирец*, загальною кількістю в 694 двори. Головна будівля поліції була розташована на Подолі, в ній під головним начальством військового губернатора і коменданта міста перебували поліцмейстер, два асесора, квартиргер і браунтінспектор. У трьох частинах міста поліцією відали приватні інспектори, три судді, три браунтмейстери. У 18-ти кварталах перебували 18 унтерінспекторів і 18 комісарів з відповідною кількістю штатних солдатів і драгунів [16, с. 262]. Щорічно на утримання Київської міської поліції відпускалося 13454 рубля з міських доходів [16, с. 262; 17]. Ці доходи склалися шляхом збору

спеціального податку на користь міської поліції. Цікаво, що в 1799 році церковнослужителі були звільнені від зборів сум на користь поліції [18]. Взагалі говорячи про взаємини церкви і поліції, необхідно зазначити їх тісну співпрацю. Священнослужителі були зобов'язані сприяти розслідуванню злочинів, пов'язаних зі священнослужителями, і виконувати вимоги поліції, що стосуються різних питань [19].

Нижні чини міських поліцій губернських міст: десятники, сторожі, так звані нахтвехтери, згідно з указом від 14 травня 1799 року, як і раніше, обиралися з числа городян. Це підтверджують документи про відбір Харківською міською думою ста десяцьких для міської поліції [20]. Міста, що мали стратегічне значення, в першу чергу міста-порти, мали дещо відмінну комплектацію штатів міської поліції, що було обумовлено їх відповідним статусом. Наприклад, в Одесі ще в 1795 році міська поліція, перебувала під начальством "особливого градоначальника" секунд-майора Григорія Кир'янова. Поліцейську частину очолював безпосередньо капітан де Почіолу. Міська поліція тут мала такий склад: *"1 унтер-офицер, 2 капрала, из которых 1 был базарным, 16 рядовых и 1 барабанищик, для содержания кордонов по Херсонской и Тираспольской дорогам, отряжались 12 казаков Екатеринославского казачьего полка. Сверх того, при полиции находились 2 вольных писаря, 3 десятских – русский, греческий и еврейский, да выбранных от общества, помещично, словесных судей 3 (один из русских, два из греков)"* [21, с. 354, 355]. Такий склад поліції зберігся і в період правління Павла I, з тією лише відмінністю, що в 1796 році в Одесі був заснований магістрат, а майор Кір'янов призначений поліцмейстером [21, с. 379].

Губернська реформа органів управління 1775 року практично не внесла ніяких кардинальних змін у порядок організації поліції в селах. Ця сторона діяльності повітової поліції була доопрацьована вже за Павла I, коли указом від 7 серпня 1797 року було утворено волості і волосні управління. Цей законодавчий акт передбачав складання у повітах серед державних селян так званих волостей, чисельність яких не повинна була перевищувати 3-х тисяч душ. Так само визначалося й головне селище у волості, де засідало волосне правління, що складалося з волосного Голови, старости головного селища волості і волосного писаря. Посади членів волосного правління були виборні, з числа державних селян і терміном на один рік. Кандидати на ці посади обиралися усіма селищами волості з числа селян "добрых поведением и примерных в хозяйстве, а также в земледелии и скотоводстве искусных, дабы они собою могли другим примером стать" [22, с. 296]. Кожне село волості очолював староста і десятники, по одному на десять дворів. Посада старости селища також була виборною, а десяцьких була сформована по черзі усіма жителями селища строком на один місяць.

Обов'язки волосного управління полягали:

- в оприлюдненні законів і постанов, що стосуються селян;
- у настанові поселенців християнському смиренню та добродійності взагалі;
- у пропаганді правил особистої гігієни та профілактичних заходів про-

ти заразних хвороб, падежу худоби, а також у нагляді за дотриманням цих правил;

- у спостереженні за вірністю мір і ваг при торгівлі на території волості;
- у викоріненні злодійства, бродяжництва та *корчемства* (пияцтва);
- у зборі подушного податку в повітове казначейство;
- у провадженні суду і розправи у дрібних справах;
- у піклуванні про вдів і сиріт;
- у піклуванні про поліпшення сільського господарства;
- у закладі хлібних магазинів на випадок неврожаю;
- у вжитті заходів до гасіння пожеж;
- у нагляді за діями підлеглих їм старост і десяцьких.

Як видно з переліку, обов'язки волосного правління практично в усьому копіювали обов'язки нижнього земського суду, з урахуванням поправки на територіальну різницю. *"Этот аппарат, содержащийся за счет крестьян, находился в полной зависимости от земских начальников"* [23, с. 36]. Старости і десятники селищ волості були зобов'язані суворо стежити за порядком і стягувати за його упушення, *"а без того снисходительно и дружески обходиться с поселянами, все просьбы их терпеливо принимать, быть за них ходатаями и к взяткам отнюдь не касаться, поелику сии за упущение своей должности, так и за удручение своих подчиненных подвержены будут равному взысканию и по законам истязанию"* [22, с. 296]. Необхідно підкреслити, що волосні управління, як первинні органи управління в сільській місцевості, наділені певними поліцейськими функціями, виявилися найбільш життєздатними. Будучи практично незмінними, вони проіснували до початку ХХ століття. Крім безпосередньо поліцейських обов'язків з охорони *"тишины и спокойствия"* в селищах, волосним управлінням, їх старостам і десяцьким відводилася найважливіша роль у справі забезпечення надходжень до скарбниці – вибивання податків. Рішення з маловажних злочинів, а також оприлюднення будь-якої інформації, як-то оголошення указів і постанов губерньської і повітової влади, оголошувалося волосними правліннями та старостами селищ на волосних і сільських сходах, які збиралися з цією метою епізодично, в міру потреби [24].

Система органів сільського управління поширилася незабаром після утворення волостей і на селян приватних маєтків. Згідно з указами від 5 квітня 1797 року, а також від 15 травня 1808 року, було засновано Сільські накази. Компетенція та обов'язки цих органів у поліцейському відношенні були багато в чому схожі з усіма вже наявними у волосних правліннях, *"с той только разницей, которой требовало самое назначение удельных имений"* [22, с. 297].

У кінці ХVІІІ століття починається активна діяльність у сфері організації поліції цензури, вірніше було б сказати – поліції друку, як спеціальних органів, призначення яких полягало в нагляді за видаваною і ввозимою в імперію літературою. До другої половини ХVІІІ століття книгодрукування було монополією держави, яка була порушена в 1771 році. Згідно з указом Сенату від 15 січня 1783, друкарська справа ставала вільною для приватної підприє-

мницької діяльності. З цього часу в друкарнях дозволялося друкувати книги російською та іноземними мовами, з наглядом, щоб в них нічого "противного законам божьим и гражданским или же к явным соблазнам пленящегося издаваемо не было...". Таке "спостереження" спричинило за собою необхідність упорядкування контролю за друкованою продукцією і призвело до створення превентивної і каральної цензури. Необхідно зазначити, що в кінці XVIII століття превентивна цензура ще не мала централізованої організації і покладалася на Синод, Сенат, академії, губернаторів і поліцію. Каральна цензура взагалі тільки почала розвиватися і діяла у випадкових справах [25, с. 832]. Таким чином, на землях України в створених намісництвах, з часом губерніях, цензура була прерогативою губернаторів і місцевої поліції. Обмеження цієї прерогативи почалося ще в період царювання Єкатерини II, коли згідно з резолюцією 1796 року управам благочинія заборонялося розглядати "книги касательные закона" [26]. Надалі, згідно з указом від 16 вересня 1796 року, відбулася організація спеціальних органів, які займалися цензурою. Два з п'яти таких органів були утворені на землях України – в Одесі та на Радзівилівській митниці. Це так звані цензурні управління, що знаходяться під наглядом губернської влади. Їх складу в кількості 3-х осіб – одного духовного, і двох світських, було доручено огляд усіх книг духовного і світського змісту: як надрукованих, так і ввезених [27, с. 150]. У період правління Павла I в 1798 році ввезення іноземних видань було обмежено і здійснювалося спочатку тільки через Радзівилівську митницю, а потім заборонено зовсім.

У цей час відбувається виділення підпорядкування цензурних управлінь з компетенції місцевої влади та зосередження їх у компетенції Петербурзького управління цензури. На Україні були призначені цензори в усіх портових містах [22, с. 150, 151].

Одним із напрямків діяльності поліції цензура знову стає лише в I половині XIX століття. У числі інших обов'язків вона покладається на міністерство поліції, набуваючи з виходом цензурних статутів 1826, 1828 років чіткої регламентації. З цього часу місцева поліція знову починає здійснювати контроль за друкованою продукцією. Так, у квітні 1833 року Уманський справник доносив до канцелярії Київського, Подільського і Волинського військового генерал-губернатора про місцевого поміщика Мархоцького, який, крім організації в своєму маєтку особистого суду, обзавівся і власною друкарнею [28].

Висновки. Таким чином, у кінці XVIII століття чітко проявилася тенденція до посилення і зміцнення державного апарату. Основну увагу було звернено на централізацію управління місцевими органами і встановлення суворого поліцейського режиму. Зі скасуванням намісництв і намісників, поліцейські функції останніх перейшли до військових губернаторів. Поліція повітів отримала в своє розпорядження волосні управління як первинні органи поліції на селі. Поліція міст замість колегіальних управ благочинія отримала нові штати. На українських землях вперше було створено спеціальні органи, що відповідали за поліцію друку – цензурні управління.

Бібліографічні посилання

1. Полное собрание законов Российской империи : в 233 т. – СПб., Собр. 1-е. (далее – ПСЗ): Собр. 1-е. – Т. XXIV. – № 17632.
2. Сорокин Ю.А. Павел I / Ю.А. Сорокин // Вопр. истории. –1989. – № 11. – С. 46–68.
3. Беннигсен Л.Л. Записки / Л.Л. Беннигсен // Русские мемуары. Избранные страницы. 1800–1825. – М. : Правда, 1989. – С.19–37.
4. ПСЗ. Собр. 1-е. – Т. XXIV. – № 17878.
5. ПСЗ. Собр. 1-е. – Т. XXIV. – №18269.
6. ПСЗ. Собр. 1-е. – Т. XXV. – № 18478.
7. ПСЗ. Собр. 1-е. – Т. XXVII. – № 19424.
8. ПСЗ. Собр. 1-е. – Т. XXIV. – № 17933.
9. ПСЗ. Собр. 1-е. – Т. XXV. – № 18829.
10. ПСЗ. Собр. 1-е. – Т. XXVI. – № 19349.
11. ПСЗ. Собр. 1-е. – Т. XXV. – № 18985.
12. ПСЗ. Собр. 1-е. – Т. XXV. – № 19047.
13. Хавский П. Собрание законов о полицейском управлении, или наказы губернаторам и устав управы благочиния, со включением законов им предшествовавшим и последовавших с 1708 по апрель месяц 1823 года. –СПб., 1823.
14. Центральний державний історичний архів України (далі – ЦДАУ), ф. 533, оп. 1а, сп. 127, арк. 13.
15. ЦДАУ, ф. 222, оп. 1, сп. 162, арк. 1–3.
16. Берлинський М.Ф. Історія міста Києва / АН УРСР, Археограф. коміс., Ін-т археол., Ін-т історії. Підг. тексту до друку, вступ. ст., комент. М.Ю. Брайчевського. – К. : Наук. думка, 1991.
17. Піджаренко А. Історія і тайни уголовного і політичного сыска. – К. : Юрінформ, 1994.
18. ЦДАУ, ф. 169, оп. 1, сп. 9, арк. 2.
19. ЦДАУ, ф. 169, оп. 1, сп. 7, 8, 13.
20. Державний архів Харківської області (ДАХО), ф. 3, оп. 1, сп. 443, арк. 28.
21. История Одессы // Записки императорского Одесского Общества истории и древностей. – Одесса, 1853. – Т. 3.
22. Вицын А. Краткий очерк управления в России от Петра Великого до издания общего учреждения министерств. – Казань, 1855. – 297 с.
23. Ярмыш А.Н. Наблюдать неотступно ... Административно-полицейский аппарат царизма и органы полицейского сыска в Украине в конце XIX – начале XX веков. – К., Юрінформ, 1992.
24. Державний архів Дніпропетровської області (ДАДО), ф. 540, оп. 1, сп. 5, арк. 68.
25. Энгельгард Н.А. Цензура в эпоху великих реформ / Н.А. Энгельгард // Исторический вестник. – 1902. – Сентябрь.
26. ПСЗ. Собр. 1-е. – Т. XXII. – № 16378.
27. Дерюжинский В.Ф. Полицейское право : пособие для студентов / В.Ф. Дерюжинский. – СПб., 1903.
28. ЦДАУ, ф. 442, оп. 1, сп. 1497, арк. 1–11.

Талдыкин А.В. Административно-полицейский аппарат на землях Украины в конце XVIII века. Рассмотрен административно-полицейский аппарат Российской империи на землях Украины. Доказана тенденция усиления и укрепления государственного аппарата в конце XVIII века. Раскрыта централизация управления местными органами в контексте учреждения строгого полицейского режима. Очерчены полицейские функции военных губернаторов. Представлена структура первичных органов полиции сел. Сосредоточено внимание на цензурных управлениях, как впервые созданных специальных органах, которые отвечали за полицию печати на землях Украины.

Ключевые слова: администрация, губернии, волости, наместничества, полиция, полицмейстер, староста, цензура.

Taldykin O.V. Administrative and police apparatus in the lands of Ukraine at the end of the XVIII century. On the long road to the independence of Ukraine the different stages of evolution of Ukrainian statehood was a period of active formation and major public institutions and periods of destruction, when the independence of Ukrainian lands was eliminated in their political, economic and legal situation gradually under the influence and pressure of the neighboring countries, especially its northern neighbor – Russian empire. One of the uncertainties of history of state and law of Ukraine: issues related to the development of its territory at the end of the XVIII century the administrative and police apparatus of the empire. At this time, the final destruction of the independent state bodies of Ukraine and adoption of the Russian authorities, which have jurisdiction in police functions. We can not pay attention to the ambiguous consequences of the existence and activities of the administrative and police authorities, the existence of which has a direct interest in the context of the study of the history of law enforcement bodies of Ukraine as a whole.

The author has considered administrative and police apparatus of the Russian Empire in the lands of Ukraine. Proved a tendency to increase and strengthen the state apparatus at the end of the XVIII century. Presented centralized control on the ground in the context of the implementation of strict police regime. Outlined military police functions governors. Presented primary structure of the rural police.

Thus, at the end of the XVIII century was evident tendency to increase and strengthen the state apparatus. The main attention was paid to centralized management and local police establish strict regime. With the abolition Viceroyalty and the deputies went past police functions to the military governors. Police districts have at their disposal the county administration as the primary police agencies in the country.

Ukrainian lands were first set up special bodies responsible for police print – censorship control. Note the appearance of the first police censorship of the press in lands Ukraine

Keywords: *administration, provinces, municipalities, the province, the police, the police chief, mayor, censorship.*

Надійшла до редакції 06.06.2016

Чудновський О.В.

здобувач

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

УДК 342.7

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СВОБОДИ СЛОВА В УКРАЇНІ

Здійснено спробу проаналізувати міжнародно-правові акти щодо стану дотримання свободи слова та правові умови обмеження свободи слова, визначення стандартів свободи слова, їх значення для розвитку України як правової незалежної демократичної держави.

Ключові слова: *свобода слова, свобода вираження, Європейський суд з прав людини, обмеження свободи слова.*

Постановка проблеми. Одним із напрямків державної політики України в галузі прав людини є забезпечення верховенства прав і основних свобод людини у відносинах з державою. Одним із пріоритетних прав і свобод людини та громадянина є свобода слова. Свобода слова – це ознака демократи-